

**KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
MİLLÎ FOLKLOR ARAŞTIRMA DAİRESİ YAYINLARI**

**TÜRK
FOLKLORU ARAŞTIRMALARI
1982**

**TEKİRDAĞ'DA KADINLARIN KENDİ ARALARINDA
NİŞANDA VE YÖRESEL TOPLANTILARDA OYNADIKLARI
OYUNLAR VE ÂDETLERİ**

ERMAN ARTUN

AYRIBASIM

**G.Ü. BASIN - YAYIN YÜKSEKOKULU — BASİMEVİ
ANKARA — 1983**

TEKİRDAĞ'DA KADINLARIN KENDİ ARALARINDA NİŞANDA VE YÖRESEL TOPLANTILARDA OYNADIKLARI OYUNLAR VE ÂDETLERİ

Erman ARTUN*

Derleme ile ilgili notlar :

Oyunlar Tekirdağ'ın birçok köyünde bilinmekte ve arasına oynanmaktadır. Yaptığım araştırmaya göre, 10 yıl öncesine kadar yaygın bir şekilde oynanıyordu. Tekirdağ'ın her köyüne yol, elektrik, televizyon, radyo vb. girmiştir. Folklorik ürünler çok hızlı bir biçimde yok olmaktadır. Bu oyunları öğrencilerimden derledim. Bir çoğu oyunları hatırlamıyor. Hatırlananları bir araya getirip okulda oynadık. Son şeklini aldı. Çok geniş alanlı bir tarama yapılırsa daha birçok oyunun derlenebileceği inancımı taşıyorum.

Bakanlık önerisi Valilik görevlendirmesiyle ekipler bütün yurttan oluşturulursa pek çoğu unutulmakta olan binlerce yıllık kültür ürünü olan folklorik malzemeler su yüzüne çıkartılıp derlenebilir.

Genel kanı tiyatronun Tanzimat Edebiyatı ile Türkiye'ye girdiğidir. Derlenen bu oyunlar ilkel gibi gözükse de bence bir halk tiyatrosu geleneğinin çağlar boyu sürdüğünün bir kanıtıdır. Batılı anlamda bir tiyatro şeklinde değerlendirilmese de halk dehasının örnekleri şeklinde kabul edebiliriz.

Bu oyunlar, özüne dokunmadan işlenirse ulusal tiyatro örnekleri ortaya çıkabilir. Oyunların bir bölümünü (Ahret Ana, Osman'ın Naciyesi, Oyna Patış) 1978 senesinde derlenmiş, diğerleri 1981 yılında derlenmiştir. Oyunlar arasına da olsa kına gecelerinde yerel toplantılarda oynanmaktadır.

(*) Tekirdağ Namık Kemal Lisesi Edebiyat Öğretmeni.

Oyunları oynayanlar belli kişiler olduğu gibi, bazen değişik kişiler de olabilmektedir. Oyunları derlediğim kişiler kimden öğrendiklerini bilmiyorlar. «Bizim çocukluğumuzdan beri köyde devamlı oynamıyor» şeklinde cevaplıyorlar. Oyunlar eskiden çok sık oynandığından halen aynen oynayabiliyorlar. Köyden köye söyleniş farklılıkları olabiliyor. Ama özünü koruyor.

Bu oyunları erkekler oynamıyor. Erkeklerin oynadığı bir oyun derleyemedim. Oyunları derlediğim öğrencilere, oyunların toplumdaki yararını sordüğümde;

- 1 — Eğlence,
- 2 — Toplumsal ders,
- 3 — Boş zamanları yararlı bir şekilde değerlendirme,
- 4 — Yardımlaşma ve kaynaşma şeklinde, cevaplandırıdılar.

Bu tür eğlencelerin azalmasıyla yardımlaşmanın kaybolduğu, dedikodu vb. gibi şeylerin yerini aldığını söylediler.

Aşağıda kadınların kendi aralarında, nişan gibi özel günlerde oynadığı köy seyirlik oyunları sunulmaktadır.

1 — AHRET ANA :

Oyuna, gelin kız, ahret ana, kakçı, şarapçı ve hoca diye adlandırılan kişiler katılır.

Ahret anayı ihtiyar birköy kadını; kakçıyı, erkek kılığına girmiş, elinde sepet olan bir kız; şarapçıyı, erkek giysisiyle elinde şarap şisesi olan bir kız; hocayı ihtiyar kıyafetine girmiş elinde tesbih olan bir kız oynar.

Gelin ortaya gelerek, bir sandalye üstüne oturur ve gelinin başına grep konarak yüzü örtülür. Bundan sonra ahret ana gelinin etrafında dönerek etrafı süpürür. Bu sırada dışarıdan kapa vurulur. Kakçı elinde sepet içeri girer, ahret anaya sezdirmeden etrafında dolanır.

Kakçı :

- Kakçı geldi kakçı
Kakçı geldi kakçı....
Alana satarım
Almayı döverim
Armut kurusundandır
Çok iyidir bizim kaklar
Hem de ucuza satarım

Der ve ahret ananın önüne geçer.

- Ahret ana, Ahret ana
Kızını versene bana

Ahret ana :

- Senin gibi kakçıya kız vermem.

Der. Bunun üzerine kakçı gelinin yüzünü açmaya çalışır, gelinin ayağına çelme takar.

Kakçı :

- Ahret ana, Ahret ana
Baksana şu kızına
Kızın bana göz ediyor
Kızın beni al diyor.

Ahret ana süpürgeyi bırakarak, elini beline koyar ve kakçıya diklenir.

Ahret ana :

- O kaş göz hareketi yapmaz
Benim kızım terbiyeli kızdır
Ne kaş ettiği var ne göz
Benim kızıma etme söz

Kakçı :

- Ahret ana, Ahret ana
Kızını versene bana

Benim gibi damadı nerde bulcan, der ve kızın yanına yaklaşarak ona mani söyler.

Kakçı :

- Bahçelerde pırasa
Yaprağına kar yağsa
Bugün tellâl bağırsa
Herkes sevdiğini alsa

Bu maniyе, Ahret ana şu maniyе cevap verir.

Ahret ana :

- Karanfilim üç çatal
Üçü de pembe açar
Gece çuvalda yatar
Gündüz fiyaka satar.

Der ve Ahret ana kakçıyı kovar.

Ahret ana :

— Seni gidi haddini bilmez kakçı, seni defol git kızımın başından, der ve süpürmeye devam eder. Dışarıdan kapı vurulur, şarapçı elinde şarap şisesi sağa sola yalpalıyarak gelir, türkü söyler.

Şarapçı :

- Alaca çorap, mavi çorap
İşte rakı, işte şarap

Şişeyi ağzına diker, içtikten sonra kızı farkeder, sessizce Ahret ananın arkasından yürür, sonra ahret ananın önüne çıkarak.

Şarapçı :

- Ahret ana, Ahret ana
Yedi dana
Kızını versene bana

Ahret ana süpürgeyi bırakır şarapçıya diklenir.

Ahret ana :

Senin gibi yolda tökezlenen sarhoşa ben kızımı vermem alıp, boşarsın, sonunda ne haller olur acaba?

Ahret ana süpürmeğe devam eder, şarapçı türküye başlar.

Şarapçı :

- Alaca çorap
- Mavi çorap
- İşte rakı
- İşte şarap

Arpa ekim evlek evlek
Geldi kondu baba leylek
Baba leylek uçtu kaz kaldı
Kavuşmamıza az kaldı.

Ahret ana tekrar diklenir.

Ahret ana :

- Boşuna dolanma sarhoşa kız mız vermem ben.

Şarapçı gelinin yüzünü açmaya çalışır, gelinin ayağına çelme takar.

Şarapçı :

- Ahret ana, Ahret ana
- Baksana şu kızına
- Kızın bana göz ediyor
- Kızın beni al diyor.

Ahret ana süpürgeyi bırakır, şarapçıya diklenir.

Ahret ana :

- O kaş göz hareketi yapmaz
- Benim kızım terbiyeli kızdır
- Ne kaş ettiği var ne göz
- Benim kızıma etme söz.

Şarapçı :

- Ahret ana, Ahret ana
- Deli dana
- Kızını versene bana.

Şarapçı kıza yaklaşır mani söyler.

Şarapçı :

- Ev önünde kuyumuz
İnce akar suyumuz
Sevip sevip ayrılmak
Yoktur böyle huyumuz.

Ahret ana şarapçının manisine cevap verir.

Ahret ana :

- Tarlası ayrıklıya
Ben kız vermem sarhoşa
Allah kısmet ederse
Boynu kıravathıya

Ahret ana süpürgeyle şarapçıyı kovalar.

Dışarıdan kapı vurulur, hoca elinde tespihi ramazan manisini söyleyerek gelir.

Hoca :

- İşte geldim kapınıza
Bir taş attım başınıza
Sel'amün aleyküm diyerek
Selam verdim hepinize.

Manisini bitiren hoca etrafına bakınır ve kızı görür. Ahret ananın arkasından yürür.

Hoca :

- Ahretlik be kızını versene bana
Ahretlik ana kızını istiyom ha
Sen tam bana göresin ama
Ama sen gene de kızını ver bana

Bunu duyan Ahret ana hocaya diklenir.

Ahret ana :

— Senin gibi kamburu çıkmış sakallı hocaya kız vermem ben, var git dengini ara.

Hoca gelinlik kızın duvağını açmaya çalışır, kıza çelme takar.

Hoca :

- Ahretlik be ahretlik
Baksana şu kızına
Kızın bana göz ediyor
Kızın beni al diyor.

Ahret ana süpürgeyi bırakır Hocaya diklenir.

Ahret ana :

- O kaş göz hareketi yapmaz
Benim kızım yavaş kızdır
Ne kaş ettiği var ne göz
Benim kızıma etme söz

Hoca :

- Ahretlik be etme naz
Yeter bu kadar niyaz
Ver bana şu kızını
Olsun bitsin yeter naz.

Hoca kıza yaklaşır mani söyler.

Hoca :

- Mavilimsin Maşallah
Sen benimsin inşallah
Kavuşmadık yar olmaz
Kavuşuruz inşallah.

Ahret ana hocanın manisine cevap verir.

Ahret ana :

- Sıra sıra bacalar
İşte geldi hocalar
Hocaların karnı aç
İki dilim bir kulaç

Ahret ana Hocayı süpürge ile kovalar. Biraz sonra kakçı gelir.

Kakçı :

- Kakçı geldi kakçı
Kakçı geldi kakçı

Alana satarım
 Almayı döverim
 Armut kurusundandır.
 Çok iyidir bizim kaklar
 Hem de ucuza satarım.

Kakçı ahret ananın arkasına takılır, sonra önüne geçer.

Kakçı :

— Ahret ana, Ahret ana
 Deli dana
 Kızını versene bana
 Kızını vermezsen bana
 Varacak bir şarapçıya
 Benim gibisini bulamazsın.

Ahret ana kakçıya diklenir ve kovar.

Ahret ana :

— Ne sana, ne hocaya, ne şarapçıya vereceğim, kız yok,
 senin gibi on kuruşluk kakçıya kız verilir mi?

Şarapçı elinde şarap şişesi ile oyun alanına gelir.

Şarapçı :

— Alaca çorap, mavi çorap
 İşte rakı, işte şarap
 Arpa ektim evlek evlek
 Geldi konu baba leylek
 Baba leylek uçtu, kaz kaldı
 Kavuşmamıza az kaldı.

Şarapçı ahret ananın önüne geçer.

Şarapçı :

— Ahret ana, Ahret ana
 Deli dana
 Kızını ver bana
 Vermezsen kaçıracağım onu.

Ahret ana :

— Senin gibi yolda tökezlenen sarhoşa kız vermem.

Şarapçı :

- Ahret ana, kızı ver bana
Bende çok rahat edecek
Bir eli yağda, bir eli balda olacak
Vermezsen kızın bana kaçacak

Ahret ana :

- Kaçmaz benim kızım akıllı kızdır
Sana kız vermem, hem söver hem döversin
Defol git Karşımdan.

Şarapçı :

- Vermezsen verme benden günah gitti.

Ahret ana süpürgeye devam ederken şarapçı ile kız kaçarlar. Bir müddet sonra ahret ana kızının kaçtığıнын farkına varır. Kızının oturduğu yere oturur. Ağlamaya başlar. Hoca telaşla gelir.

Hoca :

— Ahretlik be neden ağlıyorsun? Kızın kaçmış ben sana demedim mi? Şarapçı kaçırarak dedim inanmadın. İşte gördün gitmişler. Ağlayıp da geri mi getireceksin? Bu sırada şarapçı ile kız gelir.

Hoca :

— Ahretlik sil gözünün yaşını bak kızın geldi tanıdın mı? Ahret ana gözlerini oğuşturur. Kızını tanıyamaz.

Ahret ana :

— Bu benim kızım değil. Benim kızımın gözünde beni vardı. Bunda yok.

Hoca :

— Ahretlik bırak ağlamayı sil gözünün yaşını iyice bak. Bu senin kızın.

Ahret ana tekrar gözlerini oğuşturur.

Ahret ana :

— Te şimdi tanıyabildim. Ah kızım nerelere koydun beni? Hani hiç bırakmayacaktın beni?

Gelin kız mani söyleyerek annesine cevap verir.

- Kulağında küpeler
Altın değil parlamaz
Ver anne istediğime
Kendi düşen ağlamaz
Ben hep seninle mi yaşayacağım?

Ahret ana :

- Masa üstünde darı
Ne darılttın ananı
Ankara'dan tel geldi
Sarhoşlara yok kari.

Şarapçı :

- Tarlalar çizi çizi.
İçleri motor izi
Söyle yarım anana
Eş yapsın ikimizi.

Gelin kız :

- Dere boyu nane
Ne diyorsun be anne?
İlk yarime vermedin
Bundan ayrılmam anne.

Hoca :

- Yeter gayri sitemin, her şey olup bitmiş, sen bu işe he de olup bitsin.

Ahret ana :

- Sarhoştan da ne koca olur ya ne yapalım yazgıda sarhoşa kız vermek de varmış, ne diyelim kısmet.

Hoca :

- Gelin bakalım bir nikâh kıyalım.

Şarapçıyla kız gelirler.

Hoca :

- Eyşek de paldum mu?

Şarapçı :

— Paldım.

Hoca :

— Sen bu kızı aldın mı?

Şarapçı :

— Aldım.

Hoca :

— Kızım eşekte paldım mu?

Kız :

— Paldım.

Hoca :

— Sen bu çocuğa gittin mi?

Kız :

— Gittim.

Hoca :

— Şarapçı sen kızı aldın, anasıda bana kaldı.

Hoca Ahret anaya dönerek :

Hoca :

— Sarı gülüm sararsın
Sararıp da solarsın
Bana yar çok ama
İsterim sen olasın.

Ahret ana :

— Testiyi doldurdun mu?
Gelirken yoruldun mu?
Ben sana dede derken
Sen bana vuruldun mu?

Hoca :

— Ev altı boyunduruk
Bağırdık da yorulduk
Yağ olmazsa bal olsun
Koca nine sağ olsun.

Hoca Ahret anaya dönerek :

— Eşekte paldum mu?

Ahret ana :

— Paldum.

Hoca :

— Sen bana vardın mı?

Ahret ana :

— Ne yapalım, yalnız kalmaktansa varırım sana. Neylersin ahir ömrümde kısmette çıktı bana.

Şarapçı :

— Ha bakalım oyun bitti ... diyerek oyunu bitirir.

2. OYNA PATİŞ :

Oyun, Patiş ve Osman adlı iki kişi arasında geçer. Osman Patiş'in kocasıdır. Oyun şöyle başlar.

Patiş, sırtına ve beline yastık koymuş, devamlı oynamak, tadır. Çevresinde bulunan kızlarda türkü söylerler.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunu kıracak.

diye türkü söylerken Patiş türkü eşliğinde durmadan oynar. Bu sırada dışarıdan kapı vurulur. Osman içeriye girer. Patiş oyunu bırakır.

Patiş :

— Evimin direği, gel Osman'cıgım.

Osman :

— Karı, karnım zil çalıyor, açlıktan karnım kesiyor, ikiye ayrıldım. Yemek yaptın mı?

Patiş :

— Şey Osman'cıgım ne yapayım söyle?.. Kuru fasulye mi, bulgur mu? Ama tencere yok.

Osman :

— Ben şimdi bir yerden tırtıklar getiririm, sen bekle... der ve Osman dışarı çıkar. Patiş yeniden oynamaya başlar. Kızlar yine türkü söylerler.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunu kıracak.

Kapı vurulur elinde tencere Osman içeri girer. Patiş oyunu bırakır.

Patiş :

— Geldin mi? Direğim, ağacım.

Osman :

— Al getirdim tencereyi, yemek yap bakalım, şimdi karnım çok acıktı.

Patiş :

— Ama Osman'cıgım yağ yok, soğan yok, nasıl yemek yapayım.

Osman :

— Pekala ben şimdi bakkaldan alıp gelirim.

der ve Osman yine çıkar, kızlar türküyeye başlar, Patiş yine oynar.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunu kıracak.

Kapı vurulur, elinde yağ ve soğan Osman girer. Patiş oynamayı bırakır.

Patiş :

— Geldin mi? Direğim ağacım, Osman'cıgım dediklerimi aldın mı? Aldıysan yemek çok güzel olacak.

Osman :

— Geldim. Dediklerini getirdim. Ama yemeği tuzsuz biber-siz yapma.

Patiş :

— Ay... oy tuz yok, biber yok... Tencereyi ne üstüne koyup pişireceğiz, sacayağı yok.

Osman :

— Senin istediğin tuz biberle sacayak olsun hemen bulur getiririm.. Osman böyle diyerek çıkar. Patiş yine oyuna başlar. Kızlar türkü söyler.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunukıracak.

Kapı vurulur, tuz biber ve sacayakla Osman içeri girer.

Patiş :

— Geldin mi? Osman'cığım, direğim, ağacım, dediklerimi aldın mı? Hepsi tamam mı?

Osman :

— Tamam tamam dediklerini getirdim. Çok acıktım artık pişir...

Patiş :

— Biraz bekle, en iyisi sen çık biraz gez, öyle gel yemek hazır olur. Bunu duyan Osman dışarı çıkar ve Patiş gene oyuna başlar.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunu kıracak.

Biraz sonra Osman gelir.

Osman :

— Yemek hazır mı? Kimbilir ne kadar tatlı oldu. Artık dayanamıyorum. Çok acıktım.

Patiş :

— Evimin direği, gönlümün aslanı, Osman hoş geldin.

Osman sağa sola bakar, yemek göremez ve Patiş'e bağırır.

Osman :

— Bırak hoş beşi, direği, arslanı... yemek nerde yemek.

Patiş :

— Osman'ım hep oynadım, yemek yapamadım.

Osman :

— Madem oynamaktan yapamadın yemek
Senin gibiler ister üç öğün kötek.

der ve Patişi kovalamaya başlar. Bu sırada kızlar türkü söyler.

Kızlar :

— Oyna Patiş oyna
Şimdi Osman gelecek
Kamburunu kıracak.

Ve oyun sona erer. Ve kadınların arasından biri çıkarak kızlara «Eee kızlar... ne demişler, ağzını ayran budalası gibi açıp bütün gün oynayarak işini yapmayan Patiş'in başına gelenler size ders olsun» diyerek oyunu noktalar.

3. OSMAN'IN NACİYESİ

Oyuna, ayakkabıcı rolünde Hasan diye adlandırılan, erkek kılığına girmiş bir kız ve gene erkek kılığında Hüseyin adında bir kız katılır.

Oyun şöyle başlar.

Hasan ayakkabıcıdır. Bir teneke üzerine oturmuş ayakkabı çekiciyle ayakkabıya çivi vurmaktadır. Ve devamlı olarak türkü söylemektedir.

Hasan :

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciye.
Naciye, Naciye ... cilveli Naciye.

Bu sırada Hüseyin telaşla içeri girer ve Hasan'ın yanına gelir.

Hüseyin :

— Hasan ne yapıyorsun? Ne işlerle uğraşıp duruyorsun? Diyerek başını hiç kaldırmadan çalışan Hasan'ın arkasına gizlice geçer. Ve ipe bağlanmış tenekeyi gizlice Hasan'ın arkasına koyar.

Hasan durmadan türkü söylemektedir.

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.
Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.

Hüseyin :

— Ne yapıyorsun be adam?

Hasan hiç durmayarak elindeki ayakkabıyı evire çevire Hüseyin'e gösterir.

Hasan :

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.
Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.

Hüseyin :

— Hasan duysana be ... baban ölmüş, mezara götür. Bırak şu işi çok para istiyorsan al şu beş kuruşu eteğine bağla.

Hasan :

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.
Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.

Hüseyin :

— Hasan uykuda mısın be, ne alemlere dalmışsın rüyada mısın? Hüseyin Hasan'ı silkeler.

— Kalksana be anan, baban ölmüş, mezara götür, indir, su götür.

Hasan :

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.
Naciye, Naciye ... cilveli Naciyem.

Hüseyin :

— Hasan, Hasan... Bu yaptıklarını mezara mı gömeceksin? Hüseyin o anda tenekenin ipini Hasan'ın arkasına bağlar Hasan hâlâ türkü söylemektedir.

— Naciye, Naciye ... cilveli Naciye
Naciye, Naciye ... cilveli Naciye.

Hüseyin :

— Uyan be Hasan ... uyansana, vay ... başına gelenler ... duy duy ... karın ölmüş.

Bunu duyan Hasan yerinden fırlar işini bırakır.

Hasan :

— Ne diyorsun sen Otluk Hüseyin sahi mi diyorsun?

Hüseyin :

— Tabii sahi yahu, neden yalan söyleyeyim. Hiç duydun mu benim yalan söylediğimi. A bre Hasan gitti gitti...

Hasan :

— Ölürem Naciye... Ben sensiz yaşayamam Naciye. Vay başıma gelenler vay anam vay vay babam vay, Naciye... Hasan dövüne dövüne yerinden kalkar. Ve arkasındaki teneke tekerlenir. Hasan oyuna geldiğini anlar.

Hasan :

— Vay ... Otluk Hüseyin yine beni oyuna getirdin.

diyerek onu kovalar.

Ve oyunda böylece biter.

4. İLK KOCAM :

Bu oyun iki kız veya iki kadın tarafından oynanır. Kızların ikisinin de yüzleri birer çemberle örtülür. Birinci kız diğere «Komşu, komşu kocan geldi mi?» diye sorar. Oda «geldi geldi» der. Birinci kız «Benimki yok» diyerek ağlamaya başlar. Ve ikinci kıza kocasının yaptıklarını anlatır, ağlayıp sızlanarak şikayet eder. Ve başlar söylenmeye.

— İlk kocam ilk kocam
Eşegin ayaklarını getirdi de
Karı bak ne güzel
Karyola olacak dedi de
Ölmeseydi de
Ne çok işler başaracaktı da

İlk kocam ilk kocam
Dereden kurbağa getirdi de
Karı bak ne güzel
Masa satın alacak dedi de
Ölmeseydi de
Çok işler başaracaktı da.

İlk kocam
İlk kocam eşegin dişleri getirdi de
Karı baksana inci boncuk
Alıcam dedi de
Sana çok yakışıyor dedi de

İlk kocam ilk kocam
Ölmeseydi de
Çok işler başaracaktı da

İlk kocam ilk kocam
diye ağıdına devam eder.

5. RAŞİT - RUŞİT :

Oyun iki kişi arasında oynanır. Bunlar Raşit adında oğlan kılığına girmiş bir kız ve anasıdır. Bu oyun kış gecelerinde kızlar arasında oynanır. Oyun şöyledir :

Raşit'le anası trenle bir yere gitmeye karar verirler. Raşit biraz kendi halindedir. Tren saat üçte kalkacaktır. Raşit ve annesi daha saat dokuzda evden çıkarlar. Trenin yanına gelirler. Trenin yanına gelince anası Raşit'e yerinden bir adım bile attırmaz Raşit trene binmek istememektedir. Anası «Raşit oğlum haydi trene binelim, bak tren kalkacak» der. Raşit hiç aldırılmaz. Annesi gene yalvarır. «Raşit, Ruşit, hadi benim güzel oğlum, hadisene tren kalkacak» der. Raşit gene aldırılmaz. Trene binmez. Anası iyice kızar, sinirlenir ve Raşit'e bağırma-

ya başlar. «Niye bu kadar babasına benzedi? Ben bunun babasından kaç sene çektim. Bununla da mı çekeceğim İlh babası kılıklı şey» der. Sonra gene iyilikle yalvarmaya başlar. «Raşit, Ruşit oğlum su mu isteyen?» der su götürür. Suyu içmez. «Ekmek mi isteyen?» der ekmek getirir. Raşit ekmeği de yemez. Anası böyle çabalarken tren kaçır. Raşit yine yerinden kalkmaz. Anası en sonunda «Raşit, Ruşit oğlum kız mı isteyon?» der demez Raşit yerinden fırlar. Orada bulunan kızlardan birini seçer ve evlenirler.

6. MERCİMEK SATMA :

Bir kişi oturan kadınların arasında dolaşarak «Benim bir araba çalıyla bile pişmeyen mercimeğim var. Kaç kilo alacaksınız?» der. Oradaki kadınlar ne kadar istediklerini söylerler. Herkesin fikrini aldıktan sonra oradakiler kaçır kilo istediler ise onlara o kadar sopa atar. Ve oyun böylece biter.

7. TOPUZ :

Bu oyunda kadının biri bir torbaya paçavra doldurur, ağzını bağlar. Orada bulunur her kadının yanına gidip «Ağabeyimin düğününe geldin mi?» diye sorar. Karşısındaki kadında «geldim» ya da «gelmedim» diye yanıt verir. Geldim derse elinde torba olan kadın ona «cümle alem gelmedi sen niye geldin?» Gelmedim derse «kocaman kocaman dolmalar yapıldı, yumruğum gibi helvalar yapıldı. Herkes geldi de sen niye gelmedin?» deyip elindeki torbayla o kadına istediği kadar vurur. Ve oyunda biter.

8. NİYET ÇEKME :

Oyunda bir kişi orta yere oturur. Çevresinde toplanan kadın ve kızlar ona niyet olarak bir şeyler verirler. Ortada bulunan kız verilen eşyaları altına koyar. Herkesten niyet için bir şeyler aldıktan sonra niyet çekecek olan kadına sorar :

- Pazara gittin mi?
Pazarda güzellerden kimi gördün?

Niyetçi kadın :

- Üç cihan güzelini kraliçeyi gördüm.
Dünyalar güzelini gördüm.

diye cevap verir ve niyetlerin üzerinde oturan kadının altından bir kişinin eşyasını çeker. Çıkan eşya kiminse o kimse «güzel» olur.

Sonra gene aynı kadın sorar :

- Pazara gittin mi?
Çirkinlerden kimi gördün?

Niyetçi kadın çok çirkin bir şeyi gördüğünü söyler. Yine niyetçi kadının altından bir eşya çekilir. O eşya kiminse çirkin odur.

Oyun herkesin eşyası çekilene kadar devam eder. Daha sonra;

İki güzel çıkmış oyuna
Bak şunların selvi boyuna
Otur güzel
Çirkin kalsın senin yerine

diye mani söylenir. Ve çirkin çıkanlar oyuna kalkarlar. Oyun oynarlarken;

İki çirkin kalkmış oyuna
Bak şunların mundar boyuna
Otur çirkin
Güzel kalsın senin yerine

denilerek orada bulunan tüm kadınlar kızlar oynatılır ve oyun biter.

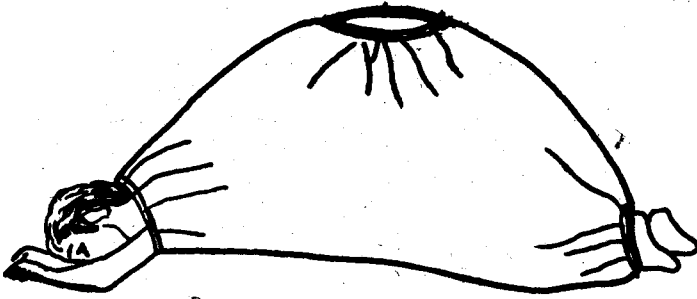
9. YÜZÜK SAKLAMACI :

İki kişi kimseye belli etmeden aralarında anlaşılır. Bir yüzük topluluktan biri tarafından saklanacaktır. İki kişiden biri ebe olur ve «Ben yüzüğü kimin sakladığını şu su bardağına vurulan elden anlarım» deyince gözleri bağlanır. Ortaya konulan bardağa yüzük saklandıktan sonra el vurulur. Ebe olan

daima yüzüğü kimin sakladığını bilir. Herkes şaşkına döner. Şöyle olmuştur. Ebenin anlaştığı kişi yüzüğü saklıyanın daima hemen ardından elini vurur. Ebe de yüzüğün ondan önceki kimsede olduğunu anlar.

10. KIRPI :

Bir şalvar içine kız veya bir kadın bağlanır. Başını ve ellerini şalvarın bir paçasından çıkarır. Şalvarın beli sıkıca bağlandıktan sonra kucakla yürüyemediği için içeriye getirilir. Çoğu kez kirpi olanlar, havasız kaldıkları için sonradan pişman olurlar. Getirilirken düşürüldükleri, bağlı oldukları için de çıkamadıkları çok olur.

11. AKLIN FİKRİN VAR MI?

Bu oyunun kuralı sandalyeye çıkmaktır. Kadınlar toplandıktan sonra biri oyunu bilmeyen bir kadını evin ortasına konulan sandalyeye çıkarır. Sandalye üzerinde, ayakta kendinden gayet emin dimdik duran kadına soru sorulmaya başlanır. Evli olup olmadığı, kaç çocuğu olduğu, yaşı ... vb. sorulardan sonra en son olarak «Senin aklın fikrin var mı?» sorusu yöneltildiğinde cevap: «Tabii ki var» olur. «Peki aklın fikrin varda koskoca kadın sandalye tepesinde ne arıyorsun?» denilince oyunu anlayan kadın epeyce utanır. Bu arada sandalyeye çıktığında eliyle tavana dokunup «Boyum da epey var» diyenler de çıkar. Çevredekilerin kendisine güldüğünü anlayınca kendisi daha çok güler.

12. ANA BENİ EVERSENE :

Bir kadın erkek kıyafetine girer, çok saf ve cahil bir tavır takınır. Annesine evlenmek istediğini söyleyince kendisine bir kız seçilir. Yüzü örtülerek ortaya oturtulur. Oğlan korka korka gelip kızın yüzünü açtığı anda geri fırlaması bir olur. Hemen annesine koşarak gelir ve gelinin gözlerini korkuyla tarif eder. Her defasında yüzünü açtığı anda annesine koşar ve gözlerinin, ağzının, dişlerinin, burnunun acayip şeylere benzediğini söyler. Bunun üzerine de annesinden güzelce dayak yer.

Ayrıca postekilere sarılarak ayı kılığına giren biri içeri beklenmedik bir anda girerek oynamaya başladığında herkes kaçacak delik arar. Çünkü sonunda çıkıp giderken beğendiği bir kızı da yanında götürecektir. Gerçek bir ayıyı öylesine andırır ki, çoğu kez kaçırılan kızın tüyleri ürperir, ağlığı basar.

13. CUMBUR (Cümbüş) :

Köyde cümbüş (cumbur) denilen bu toplantılar bir eğlencedir. Köy kızları bu toplantıları yaparak eğlenirler.

Bu toplantılar sırasıyla her gece başka birinde yapılır. Herkes bir gece kararlaştırır. Toplantısını o gece yapar. Cumbur'un hangi evde yapılacağı kararlaştırılır. Bu eğlenceye kimler çağırılırsa onlar gelir. Akşam olunca kızlar bütün işleri yaparlar. İşlerini erken bitirirler. Cumbur yapılacak evde mısır kaynatılır. Ayçiçeği kavrulur. Mısır kokusu mahalleye yayılır. Akşam olur, çağırılanlar teker teker gelmeye başlarlar. Odalar dolar, küçükler sevinirler. Herkes geldikten sonra eğlencelere başlanır. Köyün delikanlıları da gelirler. Pencereilerin perdeleri açılır. Delikanlılar oradan kızlara bakarlar. Kızlar türkü söyleyip oynarlar. Güzel sesli kızlar yanık, içli türküler okurlar. Kızlar hep birlikte mani söylerler. Sevgilisi olan herkes sevgilisine mani atar.

Kız söyler :

Avludan atlasana
Zerdali toplanana
Mademki seviyorsun
Şu halime baksana

Oğlan alır :

Avludan atlasana
Zerdali toplansana
Küçük değilsin Fatma
Seni sevdiğimi anlasana

Kızlar :

Kızlar hırkamız aldır
Arkası yeşil daldır
Söyleyin kızlar söyleyin
Sevgililerimizde gözümüz vardır.

Manilerden sonra, mısır ve ayçiçekleri yenir. Eskilerden laf açılır. Yemişler yendikten sonra bilmeceler söylenir. Bu bilmecelerin cevabını en çok kim bilirse ona bir çevre verilir.

Bu bilmecelerden birkaçı :

Yaylaman, dikili söven
Can alıcı, cin kovucu

(Koyunlar, çoban, kurt, köpek)

Ma ma bacaklı
Ma direk bacaklı
Ma güvem gözlü
Ma törpü yüzlü

(Hindi)

Böylece saatler saatleri kovalar, dağıtma vakti gelip çatar. Kızlar dağılacağını şu maniyle söylerler.

Hay ne geldi ne geldi
Kızlar perdeyi gerdi
Haydi gidin oğlanlar
Kızların uykusu geldi.

Böylece kızlar sevgililerini ancak burada görürler, bunun mutluluğuyla eve dönerler. Başka bir cumbur gecesinde buluşmak üzere birbirlerine hayırlı dualara ederek kızlar kadınlar birbirinden ayrılırlar.

14. AHMED'İM :

Bu oyun 2 genç kızdan meydana gelmektedir. Genç kızların ikisi de erkek kılıfına girer karşılıklı geçerek oynamaya başlarlar ve bu oyun esnasında biri diğerine soru sorar. Böylece oyun başlamış olur.

Oyuncular : Ahmet ve babası.

Babası : Ahmed'im sana neler alayım?
Sırtına bir gömlek mi alayım?

Ahmet : İstemem babacığım istemem
Çok başım ağrıyor hastayım ben.

Kızlar : Hop şinna ninna nay şinna nananay

Baba : Ahmed'im sana neler alayım?
Başına kasket mi alayım?

Ahmet : İstemem babacığım istemem
Çok başım ağrıyor hastayım ben.

Kızlar : Hop şinna ninna nay şinna nananay

Baba : Ahmed'im sana neler alayım?
Ayağına papuç mu alayım?

Ahmet : İstemem babacığım istemem
Çok başım ağrıyor hastayım.

Kızlar : Hop şinna ninna nay şinna nananay

Baba : Ahmed'im sana neler alayım?
Koluna da bir kızmı alayım?

Ahmet : İsterim babacığım isterim
Onun için bir haftadır hasta yatarım.

Kızlar : Hop şinna ninna nay şinna nananay

15. EŞEĞİN KULAKLARI :

Bu oyun genellikle kına gecesinde oynanır. Kadın ve kızlar bir araya toplanır. İki kız ortaya geçer, biri karı, biri koca olur.

Karısı kocasına : Ah, kocam ilk kocam der. Kocasını da karı, bak ben sana ne getirdim? Ne getirdin kocacığım?

— Bak ben sana eşeğin kulaklarını getirdim.

Karı : Ne yapacağız onlardan be kocacığım?

Koca : Artık be karıcığım kaşıkla yemek yiyeceğiz.

Karı : Ah, kocam, ilk kocam

Koca : Karı bak ben sana ne getirdim?

Karı : Ne getirdin be kocacığım.

Koca : Sana eşeğin dişlerini getirdim.

Karı : Ne yapacağız onlardan be kocacığım?

Koca : Sana gerdanlık yapacağım karıcığım.

Karı : Ah kocam, ilk kocam.

Koca : Karı bak ben sana ne getirdim yine?

Karı : Ne getirdin be kocacığım?

Koca : Eşeğin gözlerini getirdim.

Karı : Ne yapacağız onlardan be kocacığım?

Koca : Bizde elalem gibi elektrikli evde oturacağız. Birbirimizi göreceğiz.

Karı : Ah kocacığım, ilk kocacığım.

Koca : Karı bak ben sana ne getirdim?

Karı : Ne getirdin be kocacığım?

Koca : Sana eşeğin boynunu getirdim.

Karı : Ne yapacağız onu be kocacığım?

Koca : Sana ondan elektrikli süpürge yapacağım.

Karı : Ah kocam, ilk kocam.

Koca : Karı bak ben sana ne getirdim?

Karı : Ne getirdin be kocacığım?

Koca : Eşeğin barsaklarını getirdim.

Karı : Ne yapacağız onlardan be kocacığım?

Koca : Sana çamaşır sermek için ip yapacağım.

Karı : Ah kocam, ilk kocam.

Koca : Karı bak ben sana ne getirdim?

Karı : Ne getirdin be kocacığım?

Koca : Sana eşeğin bacaklarını getirdim.

Karı : Ne yapacağız ondan be kocacığım?

Koca : İkimize divan yapacağım. Artık yerde yatmayacağız.

Karı : Ah kocam, ilk kocam.

Oyunun sonunda koca hasta olur ölür. Sonra kadın bütün bu geçen olayları dizip dizip ağlamaya başlar. Sonra adam dirilir.

KAYNAK KİŞİLER

1. Ahmed'im Oyunu

Cemile Urcan : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Bıyıklı köyünden. 30 yaşında, ilkokul mezunu.

2. Ahret Ana Oyunu :

1. Fatma Işık : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. Sema Işık : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
3. Sevda Topağaç : Kadın. Tekirdağ'lı. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
4. Gülnur Eriz : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Osmanlı köyünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
5. Yurdagül Güzelceada : Kadın. Tekirdağ'lı. 50 yaşında. İlkokul mezunu.
6. Aliye Kızılkaya : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim, Canhıdır köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
7. Fatma Öztürk : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kaşıkçı köyünden. 20 yaşında. Lise mezunu.
8. Cemile Urcan : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Bıyıklı köyünden. 30 yaşında. İlkokul mezunu.
9. Fatma Özen : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Bıyıklı köyünden. 50 yaşında.

3. Akıl Fikrin Var mı? Oyunu

1. İsa Gazaroğlu : Erkek. Tekirdağ, Malkara, Elmalı köyünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
2. Cemal Fidan : Erkek. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Semetli köyünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.

3. **Hayret Durgut** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Semetli köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
4. **Kadriye Malit** : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim, Su-başı köyünden. 48 yaşında. İlkokul mezunu.
5. **Seza Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurça köyün-den. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

4. Ana Beni Eversene Oyunu

1. **Gülten Öztürk** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Hacıköy köyün-den. 15 yaşında öğrenci.
2. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyün-den. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Filliz Çalış** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Kösellyas köyünden. 16 ya-şında. Öğrenci.

5. Cumbur Oyunu

1. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyün-den. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

6. Eşegin Kulakları Oyunu

1. **Fatma Özen** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Bıyıklı köyün-den. 50 yaşında ilkokul mezunu.

7. İlk Kocam Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Aliye Kızılkaya** : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim, Can-hıdır köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Nurdan Belataş** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Semetli kö-yünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
4. **Ayşe Özdemir** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Semetli köyün-den. 46 yaşında. İlkokul mezunu.

8. Kirpi Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyün-den. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

9. Niyet Çekme Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Aliye Kızılkaya** : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim, Can-hıdır köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Emine Ergen** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kazandere kö-yünden. 15 yaşında. Öğrenci.

10. Raşit Buşit Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Hüseyin Yıldırım** : Erkek. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Yurtbekler köyünden. 15 yaşında.
3. **Aliye Kızılkaya** : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim, Canhıdır köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
4. **Emine Ergen** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kazandere köyünden. 15 yaşında. Öğrenci.
5. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

11. Osmanın Naciyesi Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Emine Ergen** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kazandere köyünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Fatma Öztürk** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kaşıkçı köyünden. 20 yaşında. Lise mezunu.
4. **Sefer Özcan** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Akçahalil köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

12. Oyna Patış Oyunu

1. **Fatma Öztürk** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Kaşıkçı köyünden. 20 yaşında. Lise mezunu.
2. **Cemile Urcan** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Bıyıklı köyünden. 30 yaşında. İlkokul mezunu.

13. Topuz Oyunu

1. **Fatma Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, İncecik, Tatarlı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Nurten Öztürk** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Hacıköy köyünden. 15 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.

14. Yüzük Saklama Oyunu

1. **Neşe Gazaroğlu** : Kadın. Tekirdağ, Malkara, Elmalı köyünden. 17 yaşında. Lise öğrencisi.
2. **Sema Işık** : Kadın. Tekirdağ, Merkez, Banarlı, Taşamurca köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.
3. **Münevver Malit** : Kadın. Tekirdağ, Hayrabolu, Susuzmüsellim Su-başı köyünden. 16 yaşında. Lise öğrencisi.